

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نعالیم ابن عربی و آموزه‌های شیعی

نگارنده

دکتر بهمن صادقی مزده

انتشارات شفیعی

۱۳۹۵

۱۲۹۷۸۷۸۷

سازشنامه:	صادقي مزده، بهمن، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پديدآور:	تعاليم ابن عربي و آموزه‌هاي شيعي / بهمن صادقي مزده.
مشخصات نشر:	تهران: شيعي، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهري:	۵۹۲ ص؛ ۱۴×۲۱×۵ س.م.
شابک:	978-964-7843-36-2 : ۵۰۰,۰۰۰ ريال
وضعيت فهرست نويي:	فيا
موضوع:	ابن عربي، محمد بن علي، ۵۶۰-۶۳۸ ق. - نقد و تفسير
موضوع:	عرفان
موضوع:	عرفان -- شيعه
موضوع:	عرفان -- مطالعات تطبيقي
رده بندي کنگره:	۱۳۹۵ ۷ت۲ص BP۲۸۱/۲
رده بندي ديويي:	۲۹۷/۸۲
ساز کتابخانه‌اي ملي:	۴۱۸۲۷۹

داليم ابن عربي و آموزه‌هاي شيعي

نارنده: دکر بهمن صادقي مزده

نشر: انتشارات شيعي

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

تيراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپخانه: نقش

صحافي: پيما

قيمت: ۱۰/۰۰۰ تومان

ISBN: 978-964-7843-36-2

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۴۳-۳۶-۲

حق چاپ محفوظ است

تهران: ميدان انقلاب، خيابان منيري جاويد، ساختمان اربيهشت پلاک ۶۵، طبقه همکف

تلفن: ۶۶۴۹۴۶۵۴

فهرست

۱۵	مقدمه
۱۷	کلیات
۱۷	۱- بیان مسئله
۱۸	۲- اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۸	۳- ادبیات و سوابق تحقیق
۱۹	۴- جنبه نوآوری تحقیق
۲۰	۵- اهداف تحقیق
۲۰	۶- سوالات تحقیق
۲۱	۷- نحوه استفاده از آراء شیعه و ابن عربی
۲۱	۸- منطق چیدمان فصلها
۲۲	۹- سخنی در باب «نتیجه»

فصل اول (توحید)

۲۳	۱- (بخش اول) بررسی تعالیم شیعه
۲۳	۱-۱- کلیات
۲۳	۱-۱-۱- اهمیت خداشناسی
۲۵	۱-۱-۲- معنای لغوی و اصطلاحی توحید
۲۵	۱-۱-۳- مراتب خداشناسی
۲۶	۱-۱-۴- راههای خدا یابی و خدا شناسی
۲۸	۱-۱-۵- اقسام توحید
۲۹	۱-۱-۵-۱- توحید نظری و اقسام آن
۲۹	توحید ذاتی، معنا و وجوه مختلف آن
۳۵	توحید صفاتی

۳. توحید افعالی ۵۸
- ۱-۱-۱-۵ (۲) توحید عملی ۶۱
- ۱-۱-۱-۶ (۶) کلام ائمه هدی علیهم السلام در توحید (ذات، صفات، افعال و...) ۶۳
- ۱-۲ (۲) بخش دوم) بررسی تعالیم ابن عربی ۷۳
- ۱-۲-۱ (۱) درباره ابن عربی ۷۳
- ۱-۲-۲ (۲) نسبت وجود با حق تعالی و عالم ۸۱
- ۱-۲-۳ (۳) چگونگی علم حق تعالی به عالم ۸۲
- ۱-۲-۴ (۴) عدم علم به ذات حق ۸۴
- ۱-۲-۵ (۵) اسماء الهی واسطه بین حق و خلق اند ۸۸
- ۱-۲-۶ (۶) نسبت ذات با اسماء و صفات ۹۳
- ۱-۲-۷ (۷) علم حق تعالی به اشیاء با قولش در تکوین ۱۰۰
- ۱-۲-۸ (۸) عدم یاد علم حق تعالی به اشیاء ۱۰۱
- ۱-۲-۹ (۹) عدم اسماء الهی در حال و آینده ۱۰۳
- ۱-۲-۱۰ (۱۰) عدم اسباب این ۱۰۵
- ۱-۲-۱۱ (۱۱) اسماء شاخه های ریخت وجود اند ۱۰۶
- ۱-۲-۱۲ (۱۲) عینیت مشیت و اسماء با ذات ۱۰۷
- ۱-۲-۱۳ (۱۳) عینیت شناخت حق دل اشیاء ۱۰۸
- ۱-۲-۱۴ (۱۴) عینیت حق در ظهور با امر جاری ۱۰۹
- ۱-۲-۱۵ (۱۵) احدیت، واحدیت و کلیتی در باره اسماء ۱۱۰
- ۱-۲-۱۶ (۱۶) مراتب سی و شش گانه توحید ۱۲۰
- ۱-۲-۱۷ (۱۷) عدم حدوث اراده و مشیت ۱۵۱
- ۱-۲-۱۸ (۱۸) تنزیه حق تعالی ۱۵۱
- ۱-۲-۱۹ (۱۹) نفی تثلیث ۱۵۵
- ۱-۲-۲۰ (۲۰) چگونگی کسب افعال بنده از خداوند ۱۵۶
- ۱-۲-۲۱ (۲۱) کلام خدا صفت او و قدیم است ۱۶۱
- نتیجه گیری ۱۶۲

فصل دوم) نبوت، امامت، خلافت، ولایت و مهدویت

۱-۲) ارائه طرح کلی بحث و تبیین آن.....	۱۶۳
۱-۱-۲) اهمیت موضوع.....	۱۶۴
۲-۲) بررسی مباحث مربوط به انسان به طور عام.....	۱۶۶
۱-۲-۲) تعریف انسان.....	۱۶۶
۲-۲-۲) تقسیمات انسان.....	۱۷۰
۱-۲-۲-۲) تقسیمات انسان در تعالیم ائمه شیعه.....	۱۷۱
۱-۲-۲-۲) تقسیمات انسان در تعالیم ابن عربی.....	۱۷۲
نتیجه.....	۱۷۶
۱. جامعیت انسان.....	۱۷۶
۲. فطرت آدم، فطرت تمام عالم است.....	۱۷۸
۳. غیر از خدا همگی بخشی از انسان است.....	۱۷۹
۴. انسان بر صورت رحمان خلق شده است.....	۱۷۹
۵. آفرینش انسان.....	۱۸۳
۶. سر سجود ملائک به آدم.....	۱۸۶
۷. کمال، وقوف انسان است بر صورت رحمانیت.....	۱۸۷
۸. تمام اخلاق الهی در فطرت انسان است.....	۱۸۹
۹. کمال عالم به انسان است.....	۱۹۰
۱۰. ظهور و بطون حق به انسان.....	۱۹۲
۳-۲) بررسی مباحث مربوط به انسان کامل به طور عام.....	۱۹۴
۱-۳-۲) معناشناسی.....	۱۹۶
۲-۳-۲) اوصاف انسان کامل.....	۱۹۷
۱-۲-۳-۲) انسان کامل بشری فرشته گون و فرشته ای بشر گون است.....	۱۹۷
۲-۲-۳-۲) استهلاک حق و انسان کامل در یکدیگر.....	۱۹۷
۳-۲-۳-۲) انسان کامل تاج ملک و سلطنت.....	۱۹۸
۴-۲-۳-۲) انسان کامل زبان عالم.....	۱۹۹
۵-۲-۳-۲) انسان کامل بر حقیقت حق تعالی مخلوق به است.....	۲۰۱
۶-۲-۳-۲) انسان کامل از عین مجموع عالم کامل تر است.....	۲۰۲

- ۲-۳-۲-۷) انسان کامل واسطه جامعی است که هر دو سو را دارد..... ۲۰۶
- ۲-۳-۲-۸) انسان کامل باقی به بقای الهی است..... ۲۰۷
- ۲-۳-۲-۹) عینیت شناخت انسان کامل و حق تعالی..... ۲۰۸
- ۲-۳-۲-۱۰) عالم در حفظ انسان کامل..... ۲۱۰
- ۲-۳-۲-۳) بررسی دیدگاه شارحان مکتب ابن عربی در باره انسان کامل..... ۲۱۰
- ۲-۳-۲-۱) دیدگاه شیخ صدر الدین قونوی..... ۲۱۱
- ۲-۳-۲-۲) دیدگاه عبدالرزاق کاشانی..... ۲۱۵
- ۲-۳-۲-۳) دیدگاه داود قیصری..... ۲۱۷
- ۲-۳-۲-۴) دیدگاه سید حیدر املی..... ۲۱۹
- ۲-۳-۲-۵) دیدگاه ملا محسن فیض کاشانی..... ۲۲۰
- ۲-۳-۲-۶) دیدگاه امام خمینی رحمت الله علیه..... ۲۲۵
- ۲-۴-۲) تعیین مذاق انسان کامل و جایگاه آن در عالم..... ۲۳۳
- ۲-۴-۲-۱) حضرت محمد (س) انسان کامل مطلق..... ۲۳۴
- ۲-۴-۲-۲) روحانیت محمد (س) با غریب و رسول وجود دارد..... ۲۳۸
- ۲-۴-۲-۳) چهار منزلی که جبر و رد انبیای دیگر در آن فرود نیامده اند..... ۲۴۰
- ۲-۴-۲-۴) معراج و انواع آن..... ۲۴۱
- ۲-۵-۲) بررسی مشخصات وارثین رسول (س) به طور عام..... ۲۵۲
- ۲-۵-۲-۱) شرایط امام و خلیفه از دیدگاه ابن عربی..... ۲۵۳
- ۲-۵-۲-۱-۱) شرایط دهگانه و عام امام و خلیفه..... ۲۵۳
- ۲-۵-۲-۱-۲) شرایط خاص امام و خلیفه..... ۲۵۴
۱. قرابت معتبره تامه وارث با رسول..... ۲۵۴
۲. وارث رسول دارای نبوت مقام است..... ۲۵۸
۳. تعیین خلیفه از جانب خداوند است..... ۲۵۹
۴. خلیفه بر حقایق و معانی حروف اوایل سوره های قرآن واقف است..... ۲۶۰
۵. امام را نوری است که بدان مکاشف است و طلب نصب امام در فطرت عالم موجود است..... ۲۶۰
۶. نور اختصاص به پیروان حقیقی انبیاء و رسولان دارد..... ۲۶۱
۷. هر کس را که حق - در حکم - به منزل شارع فرود آورد پیرویش واجب است..... ۲۶۱

۲۶۳	۸. خلیفه علوم را از فتوح مکاشفه به حق از خداوند می گیرد.....
۲۶۵	۹. قرب قاب قوسین نخست خاص رسول است و سپس خاص وارث.....
۲۶۵	۲-۵-۲) نبوت، رسالت و ولایت.....
۲۶۶	۲-۵-۲) نبی و رسول.....
۲۶۸	۲-۵-۲) نبوت چیست؟.....
۲۶۸	۲-۵-۲) اقسام نبوت.....
۲۶۹	۲-۵-۲) (۴-۲-۵-۲) نقطاع نبوت تشریعی و بقای مبشرات صادق (حلقه ارتباط نبوت با ولایت و توضیح آن).....
۲۷۱	۲-۵-۲) ولی و ولایت.....
۲۷۴	۱. ولی.....
۲۷۴	۲. تعریف ولایت.....
۲۷۶	۳. ولایت و اقسام آن.....
۲۷۷	۴. مقایسه نبوت و ولایت.....
۲۷۸	۵. ولایت فلک محیطی است که همه را فرا گرفته.....
۲۷۹	۶. «ولی» کسی است که رقیقه روحانی جبرئیل به او برپوشانده شده باشد.....
۲۷۹	۷. حکم ولایت در دنیا و آخرت جاری است.....
۲۸۰	۸. «ولایت» نبوت عامه است.....
۲۸۱	۹. عصمت امام و خلیفه پیامبر از دیدگاه ابن عربی.....
۲۸۲	۱۰. نتیجه و جمع بندی بحث نبوت و ولایت.....
۲۸۵	۲-۶) تعیین وارثین پیامبر خاتم به طور خاص از دیدگاه ابن عربی.....
۲۸۵	۲-۶-۱) علی علیه السلام امام عالم و سر و باطن تمام انبیاء.....
۲۸۶	۲-۶-۲) مناقب علی علیه السلام از زبان ابن عربی.....
۲۸۷	۲-۶-۳) علی علیه السلام حافظ «حال» رسول.....
۲۸۸	۲-۶-۴) علی علیه السلام خود از «افراد» است.....
۲۹۶	۲-۶-۵) فاتح ولایت از زبان خودش.....
۲۹۹	۲-۷) اهل بیت پیامبر از دیدگاه ابن عربی.....
۳۰۰	۲-۷-۱) اهل بیت از دیدگاه اهل سنت.....
۳۰۰	۱. دیدگاه فخر رازی.....

۲. دیدگاه سیموطی ۳۰۱
۳. دیدگاه ابن کنیر ۳۰۲
۴. دیدگاه نیشابوری ۳۰۲
- ۲-۷-۲ دیدگاه ابن عربی درباره اهل بیت ۳۰۳
- ۲-۷-۳ امامان حسن و حسین علیهم السلام ۳۰۵
- ۲-۷-۴ اقطاب این امت دوازده قطب اند ۳۰۶
- ۲-۷-۵ از اقسام خیانت آن است که در مودت اهل بیت رسول صورت گیرد ۳۱۲
- ۲-۷-۶ تاویل سخن رسول که فرمود: «اهل بیتی امان الامتی» چیست؟ ۳۱۶
- ۲-۷-۷ دو بیت و محبت اهل بیت به جهت دوستی و محبت پیامبر است ۳۱۶
- ۲-۸-۱ این بیت همان «افراد» و صاحبان علم لدنی هستند ۳۲۰
- ۲-۸-۲ خاتم دو عالم خاتم ولایت محمدی ۳۲۱
- ۲-۸-۱ معنی ولایت و تقسیمات آن ۳۲۴
- ۲-۸-۲ «ختم» و انواع آن ۳۲۴
- ۲-۸-۲-۱ ختم ولایت محمدی و ختم ولایت عام ۳۲۴
- ۲-۸-۲-۲ صفت خاتم ولایت عام ۳۲۵
- ۲-۸-۲-۳ صفت خاتم ولایت محمدی ۳۲۶
- ۲-۸-۲-۴ نسبت خاتمیت عیسی علیه السلام با خاتم ولایت محمدی ۳۲۶
- ۲-۸-۲-۵ خاتم ولایت محمدی از فرزندان خاندان محمد علیه السلام می باشد و نیایش حسین است ۳۲۸
- ۲-۸-۲-۶ مباحث مختلف مربوط به حضرت مهدی علیه السلام (صفات وزرا، دجال و ۳۲۹)
- ۲-۸-۲-۷ نقد دیدگاه ابن عربی در باب ولایت عام و مطلق ۳۳۱
- ۲-۸-۲-۸ خروج دجال ۳۳۲
- ۲-۸-۲-۹ نه امری که وزرای مهدی بر آن قیام می کنند ۳۳۴
- ۲-۸-۲-۱۰ کیفیت حکومت حضرت مهدی علیه السلام ۳۴۰
- ۲-۸-۲-۱۱ مهدی علیه السلام جز برای خدا غضب نمی کند و در غضبش از حدود الهی تجاوز نمی نماید ۳۴۰
- ۲-۸-۲-۱۲ حضرت مهدی علیه السلام همان بقیه الله است ۳۴۱

۲-۸-۱۳) شرع حقیقی محمدی همان است که امام مهدی علیه السلام بدان حکم می‌کند.....	۳۴۱
۲-۸-۱۴) فرمایش حضرت رسول دربارهٔ صفت مهدی علیه السلام: «پا جای پای من می‌گذارد و خطا نمی‌کند پس او معصوم است و معنی معصوم در حکم یعنی اینکه او اصلاً خطا نمی‌کند.....	۳۴۲
۲-۸-۱۵) علم مهدی محمدی علیه السلام لدنی است و او از مجذوبین است نه از سالکین.....	۳۴۲
۲-۸-۱۶) نسبت خاتمیت ولایت به ابن عربی.....	۳۴۳
۲-۸-۱۷) نقد دیدگاه ابن عربی در باب ولایت عام و مطلق و مصادیق هریک از آنها.....	۳۴۶
۱. دیدگاه شیخ کبیر صدر این قونوی.....	۳۴۶
۲. دیدگاه داود قیصری.....	۳۵۴
۳. دیدگاه سید حیدر آملی.....	۳۵۵
۴. دیدگاه امام خمینی.....	۳۷۹
۵. نتیجه‌گیری و نقد برخی رویکردهای ابن عربی.....	۳۹۵
الف) رد دیدگاه ابن عربی دربارهٔ عصمت عمر.....	۳۹۶
ب) تفسیر بعید ابن عربی دربارهٔ «آل» رسول.....	۳۹۹
پ) تفسیر ابن عربی از عصمت اهل بیت.....	۳۹۹
ت) عدم تطبیق مقدمات کلام شیخ با تالی آن.....	۴۰۰
ث) تفسیر بعید ابن عربی در باب «اولی الامر».....	۴۰۱

فصل سوم) معاد

۳-۱) بخش اول) بررسی مسئله معاد از دیدگاه شیعه.....	۴۰۱
۳-۱-۱) بررسی مسئله معاد (روایی).....	۴۰۴
۳-۱-۱-۱) مرگ.....	۴۰۴
۳-۱-۱-۲) اثبات معاد (روحانی - جسمانی).....	۴۰۷
۳-۱-۱-۳) برزخ.....	۴۰۸
۱. ظهور ملکات اخلاقی در برزخ.....	۴۰۹
۲. نعمتها و عذاب در قبر.....	۴۰۹

۳. منکر و نکیر و حالات میت در قبر..... ۴۱۱
۴. محل روح و جسد مثالی در عالم برزخ..... ۴۱۲
۵. بیان سوال و ضغطه و ثواب و عقاب قبر..... ۴۱۳
- ۳-۱-۱-۴ (۴-۱-۱-۳) نفخ صور..... ۴۱۵
- ۳-۱-۱-۵ (۵-۱-۱-۳) بازگشت ارواح به بدن..... ۴۱۵
- ۳-۱-۱-۶ (۶-۱-۱-۳) حشر انسانها به صورت ملکات اخلاقی است..... ۴۱۶
- ۳-۱-۱-۷ (۷-۱-۱-۳) حشر و حوش..... ۴۱۷
- ۳-۱-۱-۸ (۸-۱-۱-۳) مدت روز قیامت و مراحل هولناک آن..... ۴۱۸
- ۳-۱-۱-۹ (۹-۱-۱-۳) میزان..... ۴۱۹
- ۳-۱-۱-۱۰ (۱۰-۱-۱-۳) تصویر میزان..... ۴۲۲
- ۳-۱-۱-۱۱ (۱۱-۱-۱-۳) رفیع حساب..... ۴۲۶
- ۳-۱-۱-۱۲ (۱۲-۱-۱-۳) نام های اعمال..... ۴۲۷
- ۳-۱-۱-۱۳ (۱۳-۱-۱-۳) روان شدن و صراط..... ۴۲۹
- ۳-۱-۱-۱۴ (۱۴-۱-۱-۳) شفاعت..... ۴۳۴
- ۳-۱-۱-۱۵ (۱۵-۱-۱-۳) حوض..... ۴۳۷
- ۳-۱-۱-۱۶ (۱۶-۱-۱-۳) بهشت و جهنم..... ۴۳۷
- ۳-۱-۲ (۲-۱-۳) بررسی مسئله معاد (کلامی)..... ۴۴۵
- ۳-۱-۲-۱ (۱-۲-۱-۳) کلام خواجه نصیر الدین طوسی در معاد..... ۴۴۵
- ۳-۲ (۲-۳) بخش دوم) بررسی مسئله معاد از دیدگاه ابن عربی..... ۴۵۰
- ۳-۲-۱ (۱-۲-۳) در معرفت عوالم، مراتب و مواقف آخرت..... ۴۵۱
- ۳-۲-۱-۱ (۱-۱-۲-۳) جهنم زندان معطلان و کافران است..... ۴۵۱
- ۳-۲-۱-۲ (۲-۱-۲-۳) آیا جهنم آفریده شده است؟..... ۴۵۲
- ۳-۲-۱-۳ (۳-۱-۲-۳) خداوند جهنم را به طالع «ثور» آفرید..... ۴۵۳
- ۳-۲-۱-۴ (۴-۱-۲-۳) رنجهای جهنم از صفت غضب الهی است..... ۴۵۳
- ۳-۲-۱-۵ (۵-۱-۲-۳) منافقان در طبقه زیرین جهنم اند..... ۴۵۴
- ۳-۲-۱-۶ (۶-۱-۲-۳) درهای هفتگانه جهنم..... ۴۵۵
- ۳-۲-۱-۷ (۷-۱-۲-۳) ستارگان در جهنم اجرایی تاریک اند..... ۴۵۵
- ۳-۲-۱-۸ (۸-۱-۲-۳) محدوده جهنم پس از حساب و دخول در بهشت..... ۴۵۶

- ۴۵۶..... ۲-۱-۹) مراتب دوزخیان
- ۴۵۸..... ۲-۱-۱۰) منازل دوزخ برای دوزخیان
- ۴۵۸..... ۲-۱-۱۱) آنچه که بدان بین بهشتیان و دوزخیان اشتراک و امتیاز واقع می‌شود
- ۴۶۰..... ۲-۱-۱۲) فضل و کرم و رحمت الهی بر دوزخیان در عین آتش
- ۴۶۰..... ۲-۱-۱۳) درهای جهنم
- ۴۶۱..... ۲-۱-۱۴) برزخ و عوالم خیال
- ۴۶۴..... ۲-۱-۱۵) قیامت، منازل و مشاهد آن
- ۴۶۷..... ۱. انداهای بهشت ۲. پروردگار در روز موقف
- ۴۶۷..... ۲. گردنی که نزدیک پر تگاه دوزخ است
- ۴۶۸..... ۳. موقف‌های پنجاه بانه قیامت
- ۴۸۰..... ۲-۱-۱۶) آتش در روز قیامت داروی صاحبان گناهان کبیره است
- ۴۸۲..... ۲-۱-۱۷) عذاب اشقیاء جزا خودشان نمی‌باشد
- ۴۸۳..... ۲-۱-۱۸) توحید و ایمان حافظ شخصیت دوزخ است
- ۴۸۴..... ۲-۱-۱۹) محل بهشت و دوزخ
- ۴۸۵..... ۲-۱-۲۰) رستخیز دنیا، بهشت و دوزخ
- ۴۸۷..... ۲-۱-۲۱) ترسیم بهشت و جهنم
- ۴۹۵..... ۲-۱-۲۲) مراتب و تعداد جنات اعمال
- ۴۹۶..... ۲-۱-۲۳) بهشت و جهنم حسی و معنوی
- ۴۹۹..... ۲-۱-۲۴) درجات بهشت بر شمار درکات دوزخ است
- ۴۹۹..... ۲-۱-۲۵) بهشت خیری است که در آن شری نیست و دوزخ شری است که در آن خیری نیست
- ۴۹۹..... خیری نیست
- ۵۰۱..... ۲-۱-۲۶) بهشت سرای خلافت نیست بلکه سرای ولایت است
- ۵۰۵..... ۲-۱-۲۷) بهشت امروز از حیث محلش مشهود است نه از حیث صورتش
- ۵۰۵..... ۲-۱-۲۸) آیا بهشتیان به واسطه اشتغال نظر به او تعالی، از نعمتهای خویش غافل می‌گردند؟
- ۵۰۶..... ۲-۱-۲۹) سیر روح در برزخ و غیر آن
- ۵۰۷..... ۲-۱-۳۰) کیفیت صور
- ۵۰۸..... ۲-۱-۳۱) داوری در مورد انسان جز به خود او نیست

۵۰۸	۳-۲-۱-۳۲) رستاخیز موطن غضب الهی است.....
۵۱۰	۳-۲-۱-۳۳) راههایی که اعمال سعدا و اشقیاء بدانها منتهی می گردد.....
۵۱۷	۳-۲-۱-۳۴) در بیان عرش، کرسی، حاملان آن، درخت طوبی و حوض و.....
۵۲۹	۳-۲-۱-۳۵) شفاعت.....

فصل چهارم) قضا و قدر، جبر و اختیار، بداء

۵۳۳	۴-۱) بخش اول: بررسی دیدگاه شیعه.....
۵۳۳	۴-۱-۱) قضا و قدر.....
۵۴۰	۴-۱-۱) جبر و اختیار.....
۵۴۶	۴-۱-۳) بداء.....
۵۵۰	۴-۱-۴) مذهب اهل بیت در جبر و اختیار، قضا و قدر و بداء.....
۵۵۲	۴-۱-۵) بحث محملات.....
۵۵۴	۴-۲) بخش دوم: بررسی دیدگاه ابن عربی.....
۵۵۴	۴-۲-۱) قضا و قدر.....
۵۵۶	۴-۲-۱-۱) معنا شناسی.....
۵۵۹	۴-۲-۲-۱) اقسام عالمان به سر قدر و رابطه ایشان با عطایا.....
۵۶۱	۴-۲-۳-۱) کفر و ایمان اقتضای ذات ازمان است.....
۵۶۲	۴-۲-۴-۱) تفاوت امور تکوینی و تکلیفی.....
۵۶۳	۴-۲-۲) جبر و اختیار.....
۵۶۴	۴-۲-۲-۱) معنا شناسی.....
۵۶۶	۴-۲-۲-۲) در مشیت حق تعالی نه جبر است و نه تحیر.....
۵۶۷	۴-۲-۳) بداء.....
۵۶۹	نتیجه گیری.....
۵۷۱	نتیجه (نهایی) / شیعه، عرفان اسلام است.....
۵۸۳	کتابنامه.....

مقدمه

نگارنده در صدد است پیرامون مباحث مهم اندیشه شیعی که خاص این مکتب بوده و در عین حال می‌تواند جزو اساسی ترین اصول اعتقادی عرفانی، بخصوص عرفان ابن عربی باشد، منجمت عالمانه و کاملاً بی طرف را پیش گیرد، سخن ما در راستای این تحقیق پیرامون کی است که مشهور است از عالی ترین درجات روحی بهره مند بوده و صاحب کشفیات عرفانی می‌باشد، و تعالیم او در بین اهل معرفت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و هرگز نمی‌توان تأثیری را بر عرفان اسلامی نادیده گرفت، در همین راستا اهمیت دارد که هرچه بهتر و بیشتر آراء او را هم مورد بررسی قرار دهیم و هم مورد تطبیق با آموزه‌های شیعی که یکی از مذاهب بزرگ اسلامی است، چرا که تعالیم شیعی بی شک با منبع وحیانی و توضیح و تفسیر عالمانه امامان شیعه همراه است، و این امر بسیار جالب توجه می‌نماید که ببینیم آیا یکی از اهل عرفان که خود را صاحب علم و معرفت و حتی کشفیات عرفانی می‌داند و ادعای داشتن درجاتی از ولایت را دارد چقدر با منبع وحی و آموزگاران آن و بدین - غایق ربانی قرابت داشته و هم داستان است و نتیجه این تحقیق می‌تواند هم به هرچه بیشتر نشان دادن نقش، کارکرد و جایگاه تعالیم شیعی و نفوذ آن در بین افکار و سلوک عرفا و نیز جایگاه این مذهب در عالم اسلام کمک کند و هم نشان دهد عرفان اسلامی از کدام آبشخور بیشتر بهره برده و هم می‌تواند به تعیین مرتبت تعالیم شیخ اکبر مدد رساند، چرا که اهمیت دارد تا معلوم شود تعالیم پدر عرفان نظری جهان

اسلام از چه جایگاه و موقعیتی برخوردار است و مورد نقد و بررسی بیشتر قرار گیرد، ضمن اینکه میزان قرابت و سریان روح تفکر شیعی در آموزه های وی هر چه بیشتر روشن خواهد شد به گونه ای که از این رهگذر مذهب شیخ نیز روشن می شود مبنی بر اینکه شیعه بوده یا سنی.

به همین دلیل هدف این تحقیق بررسی تطبیقی تعالیم ابن عربی و آموزه های شیعی در باب آن دسته از اعتقاداتی است که یا خاص مکتب شیعه بوده و یا اینکه درباره آنها دیدگاه ویژه ای ارائه کرده است، و در این راستا چنانکه خواهد آمد سعی شد با رویارویی های شیخ محی الدین ابن عربی در موضوعاتی همچون: توحید، نبوت، امامت، خلافت، ولایت، انسان کامل، مهدویت و مباحث مربوطه، معاد و مسائل مختلفش، به بررسی اختیاری فضا و قدر و بدها، با آموزه های شیعه مورد بررسی تطبیقی قرار گیرد.

اما خدا را شاکرم که تحقیقی دیگر بدست داد تا در خصوص آراء و افکار تعالیم رسول خاتم علیه السلام و حسناتش به تحقیق پرداخته و آنرا در تطبیق با افکار و تعالیم یکی از بزرگان عرفان و معرفت به تبارش در آورم به امید اینکه هم، زادی باشد برای آخرت و هم هدیه ای به برادران علمای اسلام و امیدوارم بتوانم به برکت نفعات قدسی ائمه دین علیهم السلام به منزل مقصود رسیده و بخش کوچکی از دین خود را به اهل معرفت ادا نموده و در این راه از خداوند بزرگ بوفتم را مسئلت می دارم...

بهمن ماهی مزده

یا علی